

Pas verschenen...

140 jaar Bruna

In 2008 werd het 140-jarig bestaan van A.W. Bruna Uitgevers gevierd. Dit jubileum was aanleiding voor een fraaie driedelige, in cassette gestoken publicatie waarin vele aspecten van het boekbedrijf worden belicht (ISBN 9789022995686;

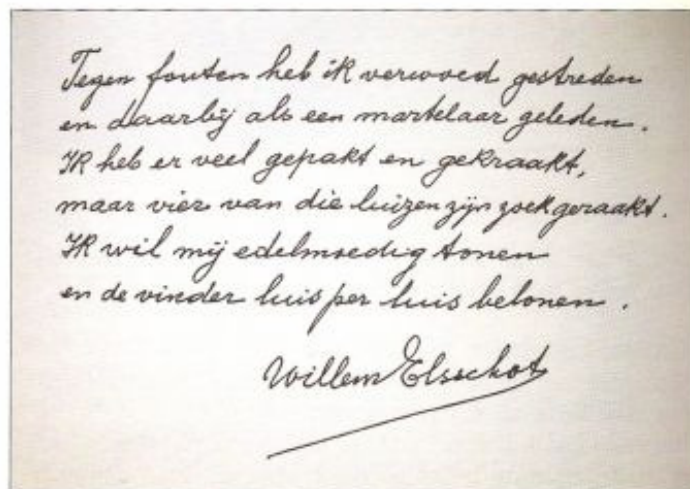
prijs € 49,50). Het eerste deel van de jubileumuitgave is geschreven door Peter Gelauff, die onder de titel *140 jaar lezen met BRUNA*, de rijke geschiedenis schetst van de firma die in 1868 als eenvoudig boekwinkeltje in Haarlem van start ging en uitgroeide tot A.W. Bruna Uitgevers en Bruna B.V. boekwinkels, twee bedrijven die naam en faam hebben opgebouwd en een niet weg te denken plek hebben in de Nederlandse boekenwereld. De Bruna-historie wordt behandeld tegen de achtergrond van belangrijke en opzienbarende gebeurtenissen uit de algemene en culturele geschiedenis. In het tweede boek, getiteld *Kijkjes achter de schermen. Ontbulde gebeimen in zake uitgeverij A.W. Bruna (met en zonder Zoon)*, gaat C.J. Aarts aan de hand van 'een boek per jaar' specifiek in op de uitgeeftrac van het bedrijf. Deze kwam tot bloei nadat Bruna in 1891 het recht van de Staatsspoorwegen verwierf haar stationskiosken te exploiteren. Dit leidde namelijk in 1893 tot het uitgeven van ontspanningslectuur in de succesvolle serie met de toepasselijke naam *Voor den Coupé*. Daarna

volgden vele andere goedlopende series en 'losse' titels. Aan de orde komen onder meer de eerste 'Maigret' (1933), de eerste 'Saint' (1936) en de eerste 'Paul Vlaanderen' (1948). Net als het eerste boek is dit tweede deel van de jubileumuitgave een heerlijk bladerboek met pagina-grote afbeeldingen en interessante informatie over bedrijf, schrijvers en titels. Het derde deel bevat een foto-impressie van een groot aantal van de bijna vierhonderd

Bruna-vestigingen.

Willem Elsschot

Bij Atelier De Ganzenweide B.V. te Uithoorn verscheen een fraaie, zeer verzorgde uitgave van *Gedichten* van Willem Elsschot. Het betreft een facsimile van de uitgave die in mei 1954 in een oplage van 110 exemplaren werd uitgebracht als eerste en enige publicatie van de 'bibliophielenvereniging' In de Vier Winden. *Gedichten* werd indertijd ontworpen en met de hand gezet door Georges Kelner, met medewerking van zijn dochter Joséphine. Als tekstletter werd de Euphorion van Walter Tiemann gebruikt. De herdruk van deze uitgave is een initiatief van het Willem Elsschot Genootschap te Kalmthout. Bij de facsimile bleef het formaat van de tekst ongewijzigd; de witmarges werden verkleind tot het boekformaat van 22,5 x 32 cm. Het gedicht 'Tegen fouten heb ik verwoed gestreden', dat in de uitgave van 1954 als losse bijlage was toegevoegd, is nu na de colofon van de oorspronkelijke uitgave opgenomen. Daarnaast is er een Nawoord van Peter de Bruijn, senior-onderzoeker van het

'Tegen fouten heb ik verwoed gestreden', opgenomen in de facsimile van *Gedichten* van Willem Elsschot.

Huygens Instituut-KNAW en bezorger van het *Verzameld werk* van Willem Elsschot. De heruitgave van *Gedichten* is in een oplage van 1000 exemplaren verschenen, waarvan 700 exemplaren zijn bestemd voor de leden van het Willem Elsschot Genootschap. Naast de gewone uitgave verscheen een bibliofiele uitgave in 110 exemplaren, in twee luxe edities, met de hand gebonden door Pau Groenendijk van Atelier Mooie Boeken te Amsterdam. Tevens is een aantal sets katernen ongebonden gebleven ten behoeve van bibliofielen en handboekbinders die naar eigen wens willen binden en laten binden. Inlichtingen: Atelier De Ganzenweide (Rob Koch), www.ganzenweide.nl.

Vechten tegen de bierkaai

De bijna 700 bladzijden tellende publicatie *Vechten tegen de bierkaai. Over het uitgeverijbuis van Angèle Manteau (1932-1970)* (ISBN 9789085421627; prijs € 34,95) door Kevin Absillis is een bewerking van het proefschrift waarop de auteur in mei 2008 aan de Universiteit Antwerpen promo-

veerde. Angèle Manteau (1911-2008) geldt als een van de meest eigenzinnige mensen in de twintigste-eeuwse Nederlandstalige (literaire) uitgeverijwereld. In 1932 stichtte ze in Brussel een importhandel; zes jaar later voegde ze een uitgeefafdeling aan haar zaak toe. Tot 1970 gaf ze leiding aan haar uitgeverij, die vele stormen doorstond. Die stormen betroffen ook de uitgeefster zelf: haar vaak niet fijngevoelige optreden riep veel kritiek op, zowel bij schrijvers als bij medewerkers en collega's. Dat neemt niet weg dat ze succesvol was. Een schaduw op dit succes is echter het feit dat belangrijke Vlaamse auteurs als Louis Paul Boon en Hugo Claus na hun debuut bij Manteau, respectievelijk *De voorstad groeit* (1943) en *De Metsiers* (1951), met hun werk overstapten naar Nederlandse uitgeverij, Boon naar De Arbeiderpers en Claus naar De Bezige Bij. Volgens Absillis lag hier geen miskennen van de betreffende auteurs door Manteau aan ten grondslag. Hij voert als achtergrond op wat hij noemt 'de vloek van Arm Vlaanderen'. Hiermee doelt hij op het idee van een Vlaamse

achterstand op cultureel en literair gebied ten opzichte van Nederland. Daardoor zouden Vlaamse auteurs snel geneigd zijn tot een overstap naar een Nederlandse uitgever. Over die vloek en Manteau's gevecht daartegen gaat het vooral in *Vechten tegen de bierkaai*, dat behalve uitstekend gedocumenteerd een uiterst informatief en meeslepend relaas is. De titel van deze belangwekkende boekhistorische studie is ontleend aan een uitspraak van Manteau. 'Het was vechten de bierkaai' vatte Manteau aan het eind van haar leven de strijd tegen de hegemonie van Nederlandse uitgeverij en tegen de hardnekkige minderwaardigheidsgevoelens van 'Arm Vlaanderen' samen.

Uliedenspiegel

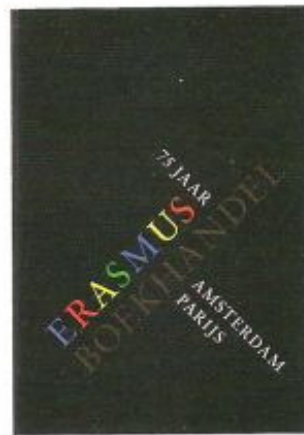
De achttiende editie van *Uliedenspiegel*, het jaarboek van Uilenspiegels Kring, bevat onder meer een omvangrijk en rijk geïllustreerd artikel van Aernout Borms over Tijl

Uilenspiegel op centsprenten. Hij bespreekt hierin de relatie tussen de illustraties in vroege Nederlandse (volks)boeken over Uilenspiegel en de houtsneden die gebruikt zijn voor de centsprenten over dit onderwerp. Jan Hutsebaut beschrijft in zijn bijdrage tien Uilenspiegelboeken uit de zestiende tot en met negentiende eeuw die het Uilenspiegelmuseum in Damme in 2009 verwierf. Het meest bijzonder is een Latijnse uitgave uit 1567, getiteld *Noctuae speculum* en gedrukt in Frankfurt door de uitgeverijen Brusselaar Periander. Maurice Verhagen doet verslag van de Möllner Uilenspiegel-Festspiele die van 6 tot en met 16 augustus 2009 plaatsvonden, terwijl Guy Segers zijn licht laat schijnen over de Uilenspiegelroman *Kwelgeest* van het schrijversduo Kisting & Verhuyck. Uilenspiegelverzamelaar Patricia Visser verhaalt over 25 jaar verzamelen en Cis Verhamme gaat in op de Uilenspiegeltekeningen van de Vlaamse kunstenaar Klaas Verplancke. Elk land heeft zijn eigen Uilenspiegelfiguur. Korea heeft die in de gedaante van Kim Seon-dal. Over hem handelt het artikel van Heinz Insu Fenkl en Frank Van Iersel. Kortom, *Uliedenspiegel 2009* bevat voor de Uilenspiegel-liefhebber veel lezenswaardigs. Belangstellenden kunnen voor verdere informatie en bestellingen terecht bij Guys Segers, e-mail guy.segers@skynet.be.

75 jaar Erasmus Boekhandel

Ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van Erasmus Boekhandel, Amsterdam verscheen de publicatie *75 jaar Erasmus Boekhandel Amsterdam-Parijs* (ISBN 978 94 90234 04 1; prijs € 25,-) door Sytze van der Veen. Erasmus Antiquariaat en Boekhandel werd in 1934 opgericht door Abraham Horodisch (1898-1987), een kleine zaak in de Spuistraat. Naast zakenman was Horodisch verzamelaar en

bibliotheek. Hij legde zich onder meer toe op het verzamelen van 'boeken over boeken' en, vooral expressionistische, kunst. Na de Tweede Wereldoorlog ontwikkelde de boekhandel zich al spoedig tot een sterk gespecialiseerd bedrijf. De persoonlijke belangstelling van Horodisch voor boekgeschiedenis maakte dat de boekhandel zich op dit gebied zeer sterk profileerde. Kunstboeken vormden een andere belangrijke specialisatie. Beide specialisaties bezorgden de zaak in binnen- en buitenland grote bekendheid. De levering aan (buitenlandse) bibliotheken overvleugelde op een bepaald moment de algemene boekwinkel en het antiquariaat. Deze beide takken zijn dan uiteindelijk ook afgestoten, waarna de ontwikkeling tot gerenomeerd internationaal bibliotheekleverancier op alle wetenschapsgebieden een nog grotere vlucht nam. In 1990 werd naast de vestiging aan de Nieuwe Herengracht in Amsterdam zelfs Librairie Erasmus in Parijs geopend. Hoewel de gehele ontwikkeling van Erasmus Boekhandel aan bod komt, wordt in de rijk geïllustreerde jubileumuitgave veel aandacht besteed aan de handel en wandel van Abraham Horodisch. In die zin kan het boek dan ook gezien worden als hommage aan hem. Dat betreft niet alleen de inhoud maar ook de vormgeving, waaraan veel zorg is besteed. Als liefhebber en kenner van 'het schone boek' zou de oprichter dat zeker gewaardeerd hebben.

Het boek is alleen verkrijgbaar bij Erasmus Boekhandel en kan besteld worden via erasmus@erasmusbooks.nl.

Kleurproef-proefkleur

Op zaterdag 9 januari is in het Grafisch Atelier te Kampen het nieuwe product van het margedrukkerscollectief De Hanzepersen gepresenteerd. *Kleurproef-proefkleur* is een kleurenwaaier waarvoor elke deelnemer twee bladen en een gebied uit de zogenaamde PMS-waaier kreeg toebedeeld. De PMS-kleuren zijn gestandaardiseerde internationale kleurafspraken voor drukkers.

De drukwerken van *Kleurproef-proefkleur* bestaan uit een combinatie van typografie en andere beeldmiddelen. De betrokken margedrukkers zijn: Anne-Mieke Boonstra, Aleks Deurloo, Peter Duijff, Sjaklien Euwals, Henk Francino, Niels Klinkenberg, Renze Koenes, Titus Rudolph, Kees Thomassen en Doortje de Vries. De kleurenwaaier is in een oplage van 105 exemplaren vervaardigd, waarvan een beperkt deel bestemd is voor de verkoop. De verkoopprijs bedraagt € 49,- (inclusief verzendkosten). Inlichtingen: De Hanzepersen, Peter Duijff, Tel. (06) 53162728, e-mail: hanzepersen@home.nl.